

אמר עזמות ...

(סוף מעמוד ב')

סדר נחוי רק בשעה ש ה נ צ י ב בא ויושב, אבל קודם לזה וביחוד לאח"כ — ל מ י זה נחוי סדר ? הן זהו לא מ, תוצרת הארץ, כי אם מנהג האיורופים, להבדיל, ולא נאה ולא יאה כלל ל"יריד המזרח" שלנו..

בכלל, אין זה מטבע אחב"י ומטרתם, ואפילו האותיות של "ב י ל ו" נהפך עליהם הסדר והיו ל י ו ב ל..

* * *

ואיך כתוב שם ? — "מהרסיד ומחרביך וכו", כלומר: מפריעי הסדר היו ברובם ה"סדר-נים" בעצמם, והרי לכם עובדה קטנה: בשעת ההימנון, כשכל הקהל לרבבותיו והנציב בתוכם, עמדו על רגליהם לשמע אל הנגינה בדיא מצאו "המכבים" שעת רצון לתקן את האפנים שלהם ברעש גדול, כפי הטקט, וכשהחזן התפלל תפלת "מי שברך" לאבי הישוב בפריז, נשמע פת-אום מבין הקהל קול תמרונים: "ימין שמאל, שמאל-ימין!" — אלה היו גבורי "הפועל"..

ואם מעט לכם זה, הרי עוד עובדה קטנה, חזיקה אחת לישרשרת הסדרים בתגינה: העתונאים שלנו זה "קורספונדנטים" של עתוני הוץ למיניהם זכו לשבת בחברותא לעילא ולעילא מכל מדרגתא של בית הכנסת, בדיוק במרכז בין שתי הבמות, כדי לראות ולשמע ולמסך לעתוניהם את כל הפרטים והגוזמאות, כנהוג — והנה, עמדו לפניהם שנים מיקירי קרתא של המושבה, שני אפנדים יהודים, שני "עמודי התווך", הארוכים והרחבים וסוככו בגופם בעד העתונאים, והקורספונדנטים הכחושים והרוזים. לא הועילו

תחנוניהם של אלה ופקודותיהם של השוטרים, הם עמדו קוממויות בשני עמודי התלגרה מזמן תורפיה ולא נעו ולא זעו, ורק עשו את שפמם ורכסו את כפתורי בגדיהם כאלו עמדו לפני המראת—הביטו ישר אל מכונת הצלום של בן דב, למען יראו אותם ב"מזרח" ויהיו כולטים, כראוי להם: "רא-שון לציון הנה הנם!"..

ואולם בעל הסדר ה י ח י ד י במושבה היה, בלי שום ספק, הספפר שלהם. ה"פיגארו" של ראל"צ סדר לו ברית מילה בדיוק נטרץ כחוט הש-ערה ליום היובל של המושבה, וע"כ קרא לבנו בשם י ו ב ל.

* * *

בין התלמידים המבקרים את השעורים למשפטים בעירנו נמצאים אנשים ידועים כגון: אחיו של עו"ד מפורסם ובנקאי, פקיד גבוה מהסוכנות, בן סוחר ידוע ועוד, המתכוננים על וכל צרה שלא תבוא.

והנה בשעת המבחן האחרון פנה השופט-הבוחן אל אחד התלמידים האלה בשאלות על המסחר בא"י.

— התוכל, שאל הבוהן, לתת לי הגדרה נכונה על המלה ש ט ר ?

— כן, ענה הנבחן בכטחה, מה ששני יהודים מאשרים בכתב, שאין פרוטה בכיסם נקרא ש ט ר..

— "אלרייט!", ענה הבוחן ב"סמיול", ומה זה ס ו ח ר בא"י ?

— סוחר... זהו ענין ס פ ו ר ט י כ י . . . השיב הנבחן ברצינות גמורה.

— מה ענין סוחר אצל ספורט ? שאל האנגלי

כתמיה.

— משום שהסוחר בא"י הוא כ ר ו ר-ר ג ל, הנורק. בין בנק לבנק...

— "וועלל!", המשיך הבוחן את מבחנו, התוכל לתת לי הגדרה נכונה ומדויקה על בית כ ס ח ר בא"י ?

— מדוע לא ?, השיב הנבחן, בית מסחר בא"י... מתחיל ב"מכירה ראשיו", ממשיך ב"מכירה כללית" ונומר ב"מכירה פומבית"...

— טוב מאד !.. ועכשיו, עוד שאלה אחת קטנה ו"דאטים-אול" (וזהו הכל), אמר השופט-הבוחן: מה זה (א"י) ?

— (א"י) ? זהו נוטריקון: לאביונים יהודים מסיגרים ב"חצי הירח"..

* * *

ועכשיו, לאחר שנגמרו הבחינות בבתי-הספר בארץ ורבים מהצעירים והצעירות קבלו תעורות גמר ודיפלומים בהגמנסיות והקולדגיים ונסעו ל"היטלם" מי ללינדן, מי לאיטליה ומי ל"קבוצה" בעמק, כראי לספר עובדה נפלאה כי פאר הספרות הצרפתית, אנטול ז'נרס, עטרת הסופרים בפריז, נכשל בבחינת הגמנסיה.

הוא בעצמו ספר פעם למכריו בארמונו "ווילה סאעיד" את המאורע הזה:

— "שערו נא בנפשכם, רבותי, — הוא אמר — כי "נתחרבנתי" ב"באשוי" (גמר הגמנסיה) שלי. קבלתי אפס עגול בניאונרפיה..

והנה איך קרה הדבר. זה היה המירה האזה, אשר בחן אותי.

הגרמני הטוב הזה, טומחה גדול בחכמה

ההלנית, נמנה לפרופיסור בהקולדגיה פרנס, ובשעת המבחן הוטל עליו ל"חרבן" את הנבחנים.

— ידידי הצעיר, אמר מתוך אדיבות גרמנית, המליצו עליך טובות לפני, והריני להציע לפניך אי אלו שאלות קלות מאד. לא כן, שנהר הסינה נופל לים התיכון ?

— "אוי, מונסיו !" (כן, אדוני), עניתי מתוך חיוך מקסים.

— טוב מאד, טוב מאד ! ונהר הרון נופל לתוך ים המלח, האין זאת ?

— כן, אדוני !

— מצוין ! והראנובה נופלת לתוך האוקינוס ההודי, האין זאת ?

ומלא בטחה, לא הטיתי אוון אף לאחת חש-אלות הכוזבות האלה.

— כן, אדוני, אמרתי מתוך חיוך גומידי.

— הא, הא ! הראנובה נופלת לתוך האוקיא-נוס ההודי, רטן הגרמני האזה... ידידי אנטול, אינך יודע כלום. אתה חמור. תקבל א ז ס מ ג ו ק ד.

עד כאן הספור של אנטול פרנס, ואולם קוראי הצעירים והצעירות, שנכשלו בבחינת הגמר, אל נא ילמדו מכאן כי יהיו סופרים גדולים כאנטול פרנס. איך אומר הפתגם ההטוני ? "כל רב ביש-ראל יש לו מיהוש ידוע, במחילה, אבל לא כל מי שיש לו אותו מיהוש הוא רב"...

* * *

ומספרים כי למחרת המאורע הידוע ב"פאן קלוב" באהל שם, נכנס למשורר ביאליק אחד "הסופרים הצעירים":

— רוצה אני להקריא לפני כבודו את שירי כפרוזה, שהכינותי בשביל "הגזית".

— שב נא רנע, ענה לו ביאליק קצרות, עוד מעט ואבוא.

כעבור חמשה רגעים שאל הצעיר מהנכרת שעברה, אם ה" ביאליק הוא עסוק מאד ואם אינו מפריע לו, ואפשר יבוא בפעם אחרת ?

— יחכה נא עוד רנע בסבלנות, ענתה הנ-ברת, ה" ביאליק יכנס מיד: הוא לובש את מעיל ה ש י ג ה..

* * *

וכשנכנסתי בשבוע זה לתערוכה של הצייר-האמן ב ל ו ס, תערוכה מצומצמת ויפה ממבחר עבודתו, בתנות ה"דיוואן" שברחוב יפו, ושוחחנו על התמונה הגדולה שצייר האמן לצ'ינס-לור, הנציב של תרפ"ט, נזכרתי בצייר אמן יהודי אחר, שמת מרעב בזמן האחרון בחוצות ירושלם. אתם אינכם מכירים אותו, את שמו לא פגשתם בעתונים ואת תמונתו לא ראיתם, גם לא ידעתם ברעבו וכמותו..

ובכ"ז — ל י א ו ב ר ג נ מ ן היה שמו, שהתמונה המפורסמת "ווילהלם" משפשת ומפארת את בית הנכאות המלכותי במינכן ואשר שמו היה לתפארת לפני זמן לא רב בעולם האמנות באי-רופה.

בחוצות מאח שערים ובית ישראל הסתובב בחור עני, לבוש סחבות, וילדי הרחוב מקיפים אותו וקוראים אתריו סלא. גם הגזילים והמכוננים לא שמו אליו לב, שהריהו רק אמן, ואמן עני..

עם פרוץ המלחמה שרת בצבא הרוסי כמנצח

של תזמורת, וכשבאו הבולשביקים נאלץ לברח ליאפאן. שם נחשב ל"בולשביק" ונשלח ללונדון ומשם נתגלגל לא"י..

עם פתיחת המוזיאון בת"א בקש שם משרה קטנה ודלה, אך כדי להשליט את רעבונו, ואולם חכמת המסכן בזויה, וליאו ברנסן, הצייר של תמונת "ווילהלם", טייל ארוכות וקצרות בקיבה ריקה בשדרות רומטילד ולן בבית הכנסת אורחים במקא שערים..

בינתיים נודע לו כי הגיע למלון "המלך דוד" המילירדר ס ו ר ג ן מאמריקה בליות הבישוף האנגלי, ומיד שלח לו מכתב והציע לפניו לצייר את תמונתו. לא שכח לצרף למכתבו זה גם תעודה כי בשנת 1912 צייר במינכן את תמונתו של מי שהיה קיסר גרמניה, תמונת "ווילהלם" המפארת את בית הנכאות הגדול בבירת באוואריה. המילירדר האמריקאי ענה כי אין לו פנאי להשאר בא"י והז-מינהו לבוא אליו לביתו באמריקה ולצייר את תמונתו במחיר של 5000 דולר.

ואולם דבר אחד קטן חסר היה לאמן כדי לנסוע לאמריקה: הוצאות הדרך. האמן הרעב הראה לבריות את מכתבו של מורגן, אך המכתב לא נכתב על ניר עם פירמה ובראותם את בגדיו הקרועים ואת פניו הנוראים — לענו לו ויתנוהו למישוגע ולמתעתע.

בקיצור, האמן היהודי הגדול סבב ברחובות ירושלים שבועות וחודשים, ללא אוכל וללא מחסה, עד שנסע לא לאמריקה אלא לעולם האמת, מתוך ר ע ב י ו כ פ ן, ונקבר בתכריכים זרים.

